

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1968/12

Karar Sayısı:1968/65

Karar günü:17/12/1968

Resmi Gazete tarih/sayı:10.7.1969/13245

İtiraz Yoluna başvuran : Adana Birinci Sulh Hukuk Hâkimliği,

İtiraz konusu : 6200 sayılı Devlet Su işleri Umum Müdürlüğü Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki Kanununun 49. maddesinde yer alan (ve muameleleri ve her türlü harçtan muaftır) hükmünün, Anayasanın 8. ve 12. maddelerine aykırı olduğu İleri sürülerek iptaline karar verilmesi istenmiştir.

1- OLAY: Adana Birinci Sulh Ceza Hâkimliğinin 1967/267 esas sayısında kayıtlı bulunan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Çukurova elektrik Türk Anonim Ortaklığı arasındaki alacak dâvasının duruşması sırasında, dâva dilekçesinin altında "6200 sayılı Kanunun 49. maddesi gereğince her türlü harçtan muaftır." diye yazılı bulunduğu ve dâva açılırken harç ödenmemiş olduğu mahkemece tespit edilmiş ve bu hüküm Anayasa'nın 8. ve 12. maddelerine aykırı görülmüş iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve yargılamanın geri bırakılmasına 29/2/1968 gününde karar verilmiştir.

III- 6200 sayılı Kanunun 49. maddesi hükmü :

1- Madde metni:

Madde 49- Umum Müdürlüğün varidatı Kurumlar vergisinden ve muameleleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

2- itiraz Konusu hüküm : Yukarda aynen geçirilen metnin (ve muameleleri her türlü harçtan muaftır) diyen kısmıdır.

IV- Mahkemenin gerekçesine dayanak yaptığı Anayasa hükümleri şöyledir:

Madde 12- Herkes dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

V- İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi İhtüzüğünün 15. maddesi uyarınca 26/3/1968 gününde yapılan, Başkan İbrahim Senil, Başkan Vekili Lütfi Ömerbaş, Üye İhsan Keçecioglu, Salim Başol, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Halit ZARBUN, Ziya Önel ve Muhittin Gürün'ün katıldıkları ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik olmadığı ve itirazın Anayasa'nın 151. ve 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanununun 27. maddelerine uygun bulunduğu görülerek esasın incelenmesi oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

VI- Esasın incelenmesi :

Esas Sayısı:1968/12
Karar Sayısı:1968/65

İtirazın esasına ilişkin rapor, mahkemenin 29/Şubat/1968 günlü ve 1967/267 sayılı yazısı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hüküm, Anayasa'nın konuya ilişkin maddeleri ve bunlarla ilgili gerekçe ve Meclis Tutanakları okunduktan sonra gereği görüştülüp düşünöldü :

1- 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki Kanunu gerekçesi ile Meclis Tutanaklarının incelenmesinden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, yurdun yer altı ve yer üstü sularını plânlı biçimde düzene koyup, toplumun ekonomik ve sosyal alanlarda kalkınmasını sağlamak amacı ile kurulduğı ve köyleri içme suyuna kavuşturmamak akar suların zararlarını önlemek ve onlardan mümkün olan yararlanmaları elde etmek için tesisler kurmak ve bu tesisleri işletmek gibi işlerle görevlendirildiğı anlaşılmaktadır. Mahkeme kararının gerekçesinde, bu genel müdürlüğün, tüzel kişi niteliğini taşıması sebebiyle 492 sayılı Harçlar Kanununun 1. ve 2. maddeleri gereğince diğere gerçek ve tüzel kişiler gibi yargı harcına tâbi tutulması gerektiğı öne sürölmüştür. Gerçekten harç, idarece yapılan bir hizmetten yararlananlardan, bu hizmet dolayısıyla alınan para diğere bir deyimle verginin özel ve ayrık bir türü olduğuna göre, o kamu hizmetinden yararlananların ödeme güçlerine bakılmaksızın buna tâbi tutulması asıldır. Ancak kimi öze! durumlar karşısında ve haklı nedenlere dayanılarak harçların İndirilmesi veya hizmetten yararlanacak kimi kişilerin harçtan muaf tutulması yönüne gidilmektedir ki konumuza ilişkin 49. madde hükmünün bu anlayış içinde 6200 sayılı Kanunda yer aldığı açıktır.

Öte yandan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, katma bütçeli bir kuruluştur ve yukarda belirtildiğı gibi tamamiyle kamu hizmeti görmektedir. Demek oluyor ki, harcı verenle harcı alan aynı devlet örgütlerindedir. Böyle olunca da sözü geçen genel müdürlüğün görevini gereğı gibi yapmasını sağlamak için işlemlerinde harçtan muaf tutularak olanaklarının tümünün amaçlarına neşredilmesinde kamu yararı olduğuna söz götürmez bir gerçektir. Ayrıca kamu hizmetinin en iyi biçimde görülmesini sağlamak için tanınan muafiyetler, Anayasanın 2, 10, ve 41. maddeleri hükümleriyle devlete yükletilen ödevlerin tabii sonucudur.

2- İptali istenen hükmün Anayasa'nın 12. maddesine aykırı olduğuna da düşünölemez. Bu maddede dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımlarının kanun önünde eşitsizliğe yol açamayacağı belirtilmektedir. Kişilere, zümrelere, sınıflara imtiyaz tanınması ise, aynı maddenin 2. fıkrası ile yasaklanmıştır.

Görölüyor ki Anayasanın mutlak yasakladığı, yurttaşların kanun karşısında dillerine, ırklarına, cinsiyetlerine, siyasî düşüncelerine, felsefi İnançlarına dinlerine ve mezheplerine göre farklı muamele görmeleridir. Bunların dışında kanun önünde eşitlik, ancak niteliklerde benzerlik halinde söz konusu olabilir. Oysa konumuza ilişkin olayda niteliklerde benzerlik de yoktur. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Ticarî ve sınaî bir amacı bulunmayan ve tamamen kamu hizmeti gören bir kuruluştur. Bunun için de bu kuruluşa Anayasanın 12. maddesinin ikinci fıkrasının yasakladığı çeşitten bir imtiyaz tanındığından söz edilemez.

3- Özetlenecek olursa : 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki Kanunun 49. maddesinde yer alan (ve muameleleri her türlü harçtan muaftır) hükmü Anayasa'ya aykırı değildir ve itirazın reddi gerekir.

VII-SONUÇ: Yukarda açıklanan nedenlerle 6200 sayılı Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanunun 49. maddesinde yer alan (ve muameleleri her türlü harçtan muaftır) hükmünün Anayasaya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 17/12/1968 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Esas Sayısı:1968/12
Karar Sayısı:1968/65

Başkanvekili
Lütfi Ömerbaş

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
Salim Başol

Üye
Feyzullah Uslu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Taylan

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Halit Zarbun

Üye
Mustafa Karaoglu

Üye
Muhittin Gürün